

Шнэйдар, А. Марка зброі – ПКЛ. Зроблена ў лесе / А. Шнэйдар // Віцебскі рабочы. – 1995. – 6 мая. – С. 2.

МАРКА ЗБРОІ – ПКЛ. ЗРОБЛЕНА Ў ЛЕСЕ

З першых дзён фашысцкай акупацыі многія з тых, хто па розных прычынах не трапіў у дзеючую армію, ішлі ў лес, у партызанскія атрады. Народныя мсціўцы карысталіся пераважна трафейнай зброяй, часам трафеі патрабавалі рамонт. У лясках пачалі дзейнічаць партызанскія майстэрні, многія з іх наладзілі выраб агнястрэльнай зброі.

Аляксей Мацвеевіч Лапянок да вайны займаўся слясарнай справай, і таму партызанскае камандаванне даверыла яму рамантаваць баявую тэхніку, вырабляць міны з толавых шашак. Ворагі ўзмацнілі рэпрэсіі супраць мірных жыхароў. Рамантаваць зброю ў хатніх умовах стала небяспечна, і тады Лапянок арганізаваў майстэрню ў брыгадзе Дзьвячкова. Спачатку, праўда, давялося папрацаваць ў майстэрні брыгады Нарчука ў Відоках, дзе рабілі аўтаматы. Кіраваў работай майстэрні ўжо тады вядомы зброевы майстар, былы інжынер мінскага завода «Ударнік» Далганаў са сваімі калегамі Ігнатавым і Цераховічам. Лапянок пачаў працаваць разам з Аляксандрам Васяцінскім.

Першы аўтамат рабілі доўга, каля дзесяці дзён. Яго старанна выпрабавалі, у выпрабаваннях прымаў удзел сам камандзір брыгады Дзьвячкоў. Аўтамат быў ухвалены камандаваннем і атрымаў марку ПКЛ (пісталет-кулямёт Лапянка).

Пазней у брыгадзе Дзьвячкова пачала дзейнічаць свая зброевая майстэрня, якую ўзначальваў Лапянок. Разам з ім гэтай справай займаліся Васіль Цярэнцьевіч Баразда, Вецяркоў, Васяцінскі і іншыя. Не хапала неабходных інструментаў, матэрыялаў. Усё рабілі ўручную. З адной вінтоўкі атрымліваліся два аўтаматныя ствалы. Для кожухаў выкарыстоўвалі вадаправодныя трубы неабходнага дыяметра, затворы рабілі з валоў розных сельскагаспадарчых машын, спружыны для затвораў – са сталёвага троса. Ішла ў ход нават патэфонная спружына. Самая цяжкая аперацыя – выраб патронніка і затвора, ад якасці якіх залежала работа аўтамата. Выконвалі гэтыя аперацыі самыя спрактыкаваныя майстры. У іх ліку і В. Ц. Баразда, якому ўдалося распрацаваць найбольш рацыянальную тэхналогію і палепшыць канструкцыю затвора. Работа вялася па аперацыях, што давала магчымасць больш кваліфікавана рабіць кожны вузел аўтамата, павысіць прадукцыйнасць. Зборку, падгонку, праверку ўзаемадзеяння вузлоў і прыстрэлку выконваў загадчык майстэрні. Спачатку на прыстрэлку трацілася да 12 патронаў, а з цягам часу гэту колькасць давялі да трох. Майстэрні часта даводзілася мяняць свой адрас, а часам працавалі і на лясной паляне, дзе слясарным сталом служыў велізарны пень.

Аўтаматы, зробленыя рукамі лясных збройнікаў, карысталіся ў партызан вялікай папулярнасцю. Яны не расставаліся з імі нават пасля таго, калі партызанскія атрады злучыліся з Чырвонай Арміяй. Не адзін фашыст знайшоў сваю магілу на нашай зямлі ад зброі, зробленай у беларускіх лясках залатымі рукамі народных умельцаў.

А. ШНЭЙДАР